

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Beneficia Vetera Et Nova, Divæ Virginis Dittelbacensis

Sang, Eucharius

Wirceburgi, 1607

De Beneficiis Veteribus Et Novis Divæ Virginis Dettelbacensis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64129](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64129)

I

DE BENEFICIIS
VETERIBVS ET
NOVIS
DIVÆ VIRGINIS
DETTELBAEENSIS.

CAPVT I.

Diuam Virginem, omniū mortalium esse parentem.

Inimè falluntur, qui, præpotentis DEI, parentem, omnium parentem, & patronam constituunt, communemque volunt esse canalem, per quem Numen diuinum beneficia, & dona sua, effundat in genus humanum.

Innumera miracula, in diuersis orbis partibus, per illam patrata, docent, non vnus gentis, aut regionis, sed omnium esse Matrem, totiusque orbis custodem, & præsidem.

Prædicat & extollit eius Beneficia Italia, in Æde præsertim Lauretana. In monte Serrato. Hispania. Massilia, Gallia. Hallis & Sichemij, Belgium. Opis &

auxilij illius expersnè Germania, aut Franconia nostra hæc inclyta? vetera, noua, rara, & illustria beneficia ipsi collata, docent amorem. Sit Benefactrici suæ æternùm grata.

Dettelbachium opidum est, V Virceburgo vicinum: Præsulibus & Ducibus Franconiæ paret. Habet extra mænia Ædem opere & structura nobilem, DEI Matri sacram: & quod amplius, miraculis olim claram. Sed claritudinem & famam quasi omnem amiserat annis superioribus, quando per Franconiam & vniuersam Germaniam, fides & religio Catholica iacuit fermè extincta. Verum nuper illa, quasi postliminio restituta, Præsulis IULII vigilantia, & singulari inprimis Numinis Diuini fauore, denuo se matrem ostendit: *agrotantibus officinam medicina: fontem perennem curationum: remedium aduersus demones: & ciuitatem refugij omnibus ad se confugientibus.* Cæterum ipsius sacelli & miraculorum in eo patratorum, quo magis innotescant initia, altius ordiamur.

Damasce.
orat. 2. de
dormit:
Deipara.

CAPVT II.

De primo miraculo apud D. Virginis Dettelbacensis effigiem patrato.

Os olim erat laudatissimus per vniuersam Germaniam, publicis in vijs, sacras imagines, & statuas figere, vt earum aspectu

viato-

viatores caperent pietatis incitamentum, ac laboris suscepti leuamentum. Durat, nec absque fructu, eiusmodi consuetudo, à maioribus nostris religiosissimis accepta, vbi prisca fides salua manet ac integra.

Dettelbacenses in eo pietatis exercitio, alijs palmam præripiebant. Annis ab hinc centum, loco quo nunc visitur sacellum, D. Virginis effigiem habebant, quam manè pergentes ad operas, & sub noctem reuertentes domum, vna cum liberis, & seruis laborum socijs, pia mente colebant & venerabantur. Placuit pietas ista sic DEO, sic eius parenti, vt non multo post è fundamentis templum construeretur, fierentque miracula.

Initium verò dedisse, hunc fermè in modum, virum obscurum, ventri que deditum, Nicolaum Lemererium Diæcesis Bambergensis, scribit Ioannes Trithemius. Ille inaudiens anno post Christum natum M. D. I V. quodam in pago Episcopus Bambergensis, Dedicacionem templi fore, cupidè aduolat, culinæ amantior, quam Ecclesiæ. vix re diuina in templo peracta, heluari incipit suis cum combibonibus. Excitat deindè rixam & pugnam, in qua mortiferis plagis afficitur, vt inter aliorum brachia domum relatus, crederetur mox animam efflaturus. *Crapula, radix & fons quidam est malorum omnium.*

Vulneribus confossus, annum integrum, loquela nunq̄, vix sensibus interdum, rarò utebatur ratione. Quicquid morborum est, dixisses in ipsius ca-

*Libell. de
miracul.
B. Virginis
in Dettel-
bach.*

*D. Chry-
sosth. hom.
1. ad po-
pulum An-
tioch.*

put conflatum. Exacto anno & amplius, non nihil redit ad mentem, & religione motus, Diuorum opem auxiliumque poscit, pro valetudine pristina acquirenda. Preces incassum haud mittuntur: nocte enim sequenti, in quiete, species ipsi hominis obijcitur miserescens iuxta ac momentis, restitutum iri, si votum nuncupet, & ad effigiem D. Matris, ante portas opidi Dettelbacensis, cum cereo, veniat supplex. Somno solutus, singula quæ numen suggererat, magna cura exequitur, & præter omnium, qui antè plagas & vulnera non sine horrore quodam aspexerant, spem & expectationem, meliuscule incipit habere, ac paulatim ad priorem redire valetudinem. Qua confirmata, voti probè memor, cum cereo accedit ad D. Virginis imaginem, Benefactrici suæ acturus gratias. Sed dubium oriebatur; vbi nam locorum donum votiuum (cereus erat vt dixi) relinqueret, cum iuxta Deiparæ statuam, nec domuncula esset, nec tuguriolum. Id etiam diuinitus indicatum. Exitinere fessus, somno graui opprimitur, & per quietem accipit mandatum: euestigiò pergat ad ciuicam domū, ac viris Senatoribus, in eadem tunc morantibus boni publici causa, cereū tradat, simulq; nunciet, omni metu posito ac verecundia, quid secum actum, quantaque sibi, præpotens DEVS, contulerit, per Matrem suam, dona, & beneficia: nec etiam curet, si qui fortè rem gestam & à se narratam, vt vanum & stultum commentum eludant. Audit, & euigilans paret. Ingressus curiam, vt erat edoctus,

reperit

reperit Senatores. Nonnulli inter illos, hominem nouum, noua recensentem portenta, vt stolidum, ridendum & reijciendum iudicabant. Alij autem ætate & prudentia grauiores, rem eiusmodi nequam existimabant negligendam, & alios, in causa necdum satis explorata vt iudices temerarios, acriter obiurgabant. Præterea sibi cæterisque in memoriam reuocabant, quæ dudum à maioribus accepissent suis: æris campani sonum, eò loci, vbi imago colebatur, aliquando auditum, eoq; dubio procul significatum, populi concursum & frequentiam ibidem aliquando futuram. Nicolaus sua apud Senatum legatione perfunctus, pergit hilaris domum, salutem suam vbique diulgans, DEOq; & ipsius Matri adscribens.

CAPVT III.

Cur & quando sacrum facellum fuerit exædificatum?

AB hoc miraculo, Deiparæ effigies, magis magisq; cæpit esse in cultu & veneratione. E finitimis locis vndique confluebant viri, fæminæ, senes, pueri, ciues, pagani, salutem opemque poscentes, & ferentes. Nullus, toto anno, mensis abibat, vix dies, quin ab aduenis

locus

locus ille frequentaretur, & in eodem sacra imago celebraretur. Dona innumera adferebantur. A nonnullis cera, aut vestis: opulentiores pecuniam dabant. Manu vacua pauci accedebant.

Inter hæc, Senatus Dettelbacensis, accensus populorum concursu, donis votiuis, beneficiisque in ægros collatis, impensius locum colere, & tutari institit imaginem. Tuguriolum itaque constructur, ad conseruanda dona contra aëris iniuriam. Ac, tempore procedente, cum accurrentium cresceret numerus, & dona cumularentur, ciues ipsi seriò cogitare incipiunt de templo construendo, & intra breue tempus consilia sua ad optatum finem perducunt, Reuerendissimo & Illustrissimo Præsule & Duce Franconiæ Laurentio à Bibra annuente, & iam currentibus calcar addente, anno IV. post millesimum, quingentesimum.

Porrò quemadmodum omnium fermè rerum initia exigua sunt, quæ tamen paulatim virescunt & incrementa; sic è tuguriolo primum humili, templum deindè erectum est, quod in magnam molem excreuit, ac tabulis, picturis, sacrisque aris mirifice fuit exornatum.

CAPVT. IV.

Non defuisse, qui populi concurrsum ad facellum improbarent.

ERant tunc viri nonnulli, quibus omni ex parte haud probabatur, rudioris plebeculæ ad D. Matris imaginem concursus, verentes, dolum & fraudem forsitan subesse, simili in causa alibi quoque interdum admissum, non exiguo religionis contemptu, sed veritatem, temporis progressu, miraculorū magnitudo & varietas comprobauit.

Erat per idem tempus, in vico Summerach, vir lingua procax, Ioannes Hofmann nomine, qui fæminas aliquot religiosas ludebat, quod vano miraculorum rumore inductæ, & refamiliari ac domestica neglecta, ad imagunculam Dettelbacensem currebant. Sed pergunt DEO duce & auspice. Ille repente corporis viribus & mente destitui, & paulò post boare, & inconditos edere clamores. Auer-tis vindicem Deiparam? Vide quoque adiutricem. Diuinam ille sentiens vindictam, veneraturus in imagine DEI parentem, fæminas insequitur quas riserat, & assequitur, quin anteuertit. Ad imaginem vbi peruenit, flexis poplitibus, pacem rogat; & linguæ procacis veniam, valetudine recuperata,

C

impe-

*Valrand.
Caout in
libello mi-
raculorum
D. Virg.*

impetrat. Et quî non impetret à benignissima Ma-
tre, quæ adiuuare & indulgere semper parata est.

Pænam, similem ob culpam, ducentis abhinc,
& amplius, annis, tulit Atrebas quidam, ludi-
brio habens, virtutes & miracula eximia, apud sa-
cram ædiculam, & fontem Cheruensem, in Han-
nonia patrata. qui aliquandiu, & oculorum, & lin-
guæ vsum amisit. Vbi verò, aliorum auxilio, ad
fontem ductus, menti restitutus est, suam ipse, im-
piè emissam, in Deiparæ imaginem & nomen, exe-
cratus blasphemiam (morbi & infortunij totius
causam) supplex sibi condonari culpam rogauit.
quam, fauore & meritis Virginis Mariæ, impe-
tratam, quis dubitare aufit?

CAPVT V.

Deus Sacellum recens ædifica-
tum, alijs exornat bene-
ficijs.

Puer raptus à lupo, redditur.

Acro Sacello, DEVS, Diuaque ornatum
addunt. Non cogites opus musium: non
striatas columnas; non parietes macu-

loso marmore vestitos; sed beneficia; quorum tanta copia & varietas, vt dixerim; vix vllum esse morbi genus aut periculi, quod DEI parens, precibus compellata, non curarit, aut depulerit. Quis omnes recenseat in partu adiutas faminas? quis à vinculis ereptos, vel ex ipsis mortis faucibus liberatos? Magnam illorum copiam habet Ioannes Trithemius, Abbas Spanhaimensis, libello paulò ante nominato. Aliqua recensebimus (plura qui velit, indeumat) & per ea, tanquam vetera, ad noua viam sternemus.

Anno, post Virginis partum, M. D. VI. in vico Bibergau, filiulus Richardi Schiller, fermè quinquennis, è domo se subducit cum falce (sic alios subindè facere notarat) & incautus festinat ad agrum: famelicus ecce lupus inter vepres & dumeta latitans insidiosè, subitò erumpit, & misellum, ad fugam necdum idoneum, apprehendit, oreque prapinguem & optatam prædam tenens, abit festinè. Mox patri, quid cum filio actum suo, significatur; qui, ietus tristissimo nuncio, illicò lupum insequitur, non assequitur. Effusus in lachrymas, pectus percutit; & quid aliud in tam tristici casu fari, quid cogitare poterat, quàm, quod Philo, de Iosephi patre, scriptum reliquit? Fili mi, non tam mortem doleo tuam, quam sepulchri iacturam. Nam si tibi sepulchrum contingeret, non mihi deesset solatium; officiosè assiderem agrotanti ante mortem; impenderem morienti extrema oscula; clauderem & oculos: nihil de funere omitterem.

Fili mi non te homo occidit, sed immitis & carnivora bestia, pascit & saturat se meis visceribus.

Spe itaque omni & humana ope præcisa, patri suggeritur, opem D. Virginis Dettelbacensis supplex petat. Facit, quod diuinitus imperatum. Mater, inquit, Misericordiae, filius mihi tuis precibus restituatur incolumis, tuam ego Dettelbachij colam imaginem precibus ac munere. Res admiratione digna. Vix votum vouerat, lupus ex ore prædam in terram mittit. Fur non velocius, Iudicis imperio, restituisset furtum. Quin ferro quod vix eripuisset venator; ardentibus ad DEVM Diuinamque missæ preces & vota extorquent. Filium itaque suum pater recipit saluum, integrum, nec vlllo in corporis membro læsum. Quo gaudio putas patrem tunc perfusum? sicut ignis, dum parum in lucerna superest olei, fermè extinguitur; nouo autem alimento apposito, quodammodo reuiuiscit, altius assurgit, & clariorem de se mittit splendorem: ita & pater, præ mæstitia animi prius veluti mortuus, nunc vt rediuuus, gaudioque plenus, ex campestri pugna cum filio ouans reuertitur, victoriam reportans non ferro, sed religione comparatam; qua affirmarim & lupum in agnum quodammodo mutatum. *Lupus enim num semper rapax? manè rapiet prædam, ad vespèram, vt agnus diuidet escam.* Rapuit filium lupus, eundem, vt obsequentissimus agnus, patri, cui debebatur, cum fide restituit. Gaudet itaque de filio pater, & de patre, quantum licuit per ætatem, filius; gaudent omnes cernentes, puellum diuinitus seruatum.

Aug serm.
14. de san.
ctis.

Simile

Simile quid contigisse, circa D. Bernardi tempora, videre licet in vita S. Roberti Abbatis Molismensis. Ad cuius tumulum, cum quædam festinaret fœmina pietatis ergò, nocteque superueniente in sylua cum duobus liberis hæere cogetur: lupus adueniens ætate minorem ex illis abripit & fugit. Quid mater? Aduertens filij periculum, fundit ad DEI parentem, & D. Robertum preces, & illum recipit incolumem à bellua voracitatis suæ innatæ oblita. Mirum hoc; sed magis illud, quod commemorat Hugo Abbas Præmonstratensis, in vita Nortberti Archipræsulis Magdeburgensis; qui puero petenti sibi ouium custodem dari, canem puta, respondit: cum lupus aduenerit, & aliquid rapuerit ex grege, iubeto ei nomine nostro, ne quid attingat. Contigit lupum ouem rapere, puerumque præcepti memorem, post lupum clamitare: ouem redderet, sic Dominum mandasse. Lupus, mira DEI benignitate, pecudem illasam dimittit.

Summe DEVS ac immortalis, qui immanes leonum fauces, nè famis rabie adacti, Danielem in lacu deuorarent, tenuisti; & ad restituendam prædam, insidiosè abactam, coëgisti lupum; bestia nè nos apprehendant infernales, suaq; astutia sternant, vires præbe; Tu verò preces, ô Mater
DEI.

CAPVT VI.

Mulier ex casu faucia con-
fanescit.

Quum suæ parentis domicilium pergit
DEVS beneficio exornare, superiori
haud ignobiliore; eodem fermè tempore.

In pago Scheinfeld, fæmina, cui nomen Barbara, rem familiarem curatura, conscendit pergulam, fortè, ex asseribus constructam; dumque non satis circumspicit, & periculum notat, indè cadit in sepep è lignis quernis factam & acuminatis. Cruentatam miserabiliter ex casu fæminam aspicientes aiebant omnes, de vita actum esse; non tamen ipsa: inter cadendum namque, vt alijs postmodum narrauit, Mariam in clamauerat, opem eius rogarat; quin sepi adhuc infixam, votum conceperat, sanitate reddita, se imaginem in Sacello Dettelbacensi piè culturam. Audiuit preces Diua. Extracta ab acuminatis sudibus, quibus per casum se induerat, iacuit ad horam (si non amplius) semiuiua, & propemodum exanimis. Tandem ad se reuersa: Gratias tibi, inquit, ago, ô Cœli Regina, quæ rogata, opem non negasti tuam: tuis meritis salutem adeptam sum. Non ego, dum caderem, eram sola; mecum tu eras; tu manum, quando in ipsum meum ruebam exi-

tium,

tium, supponebas. Felix, iterumque felix, qui sub tua degit cura ac tutela. Ab eo tempore, paulatim sanescere cepit, absque vlla medica manu. Sana autem, Dettelbachium proficiscitur, votum bona fide soluit, & munus offert cum laude.

A graui & miserabili casu in peccatum, tuum
apud Filium, nos, precibus serua;
ô Virgo & Mater DEI.

CAPVT. VII.

Surda vsu aurium recipit.

Plendorem adfert Sacello nouo Oxouium quoque, primæ Ecclesiæ Virceburgensis, opidum. In eo, fæmina, anno M. D. VII. ex fæua corporis infirmitate obsurduit, vt vtraque aure capta, nihil audiret, signisque potius ac nutibus, quam verbis cum ea agendum esset. Durauit morbus, duos, & amplius, menses. Prius verò inaudierat, ægris & infirmis multa, per Deiparæ Dettelbacensis imaginem, dona & beneficia concessa: voto itaque de hac salutanda emisso, spem concipit valetudinis, quæ nec irrita fuit; intra paucos enim dies, lata, vsu aurium recepit. Cæterum salus ingrata reddita, fit exitialis. paucis enim post diebus corripitur morbo comitiali, ac fiunt nouissima

priori-

prioribus peiora. Sentiens ergò, noui morbi calamitate oppressa, diuinæ vindictæ pœnam, nouo se voto obstringit adeundi sacellum D. Virginis, colendique parentem Dei precibus ac muneribus: primoque tempore votum, cuius damnata erat, exsoluit, & omnis abit morbus.

Abeamus hinc & nos ad Beneficium aliud, aliudque decus Domus Dettelbacensis.

CAPVT VIII.

Tres viri, maris tempestate iactati, & naufragio proximi seruantur.

ODEM anno, tres viri Carolstadiani; Martinus, Paulus, & Conradus illi appellabantur; incunt, Numinis suasu, consilium de peregrinatione suscipienda in Hispaniam, istic vt sacras venerentur reliquias Iacobi Apostoli, quem Herodes, auspicator regnum recens à Claudio acceptum, memorabili facinore & populo grato, nefariè necari iussit. Eius corpus, vt nonnulli referunt, ad Iriam Flauiam, in extrema Galæcia, diuinitus delatum, & obliuione diu obrutum, tandem hunc fermè in modum inuentum fuit.

Lumi-

Luminibus, inter densissimas noctis tenebras, lucentibus, in vicino nemore, ubi sacrum Apostoli corpus erat defossus: loci Antistes alijque, ludibria ne sint forte oculorum, exploraturi, ad sylvam veniunt, dumque magna cura omnia scrutantur, terramque fodiunt, domunculam marmoream reperiunt, in qua beati cineres, & ossa Apostoli asservabantur. DEVS tantum nolebat diutius occultatum esse thesaurum. Miracula multa & magna dum ibidem fiunt, & eorum in vulgus fama spargitur, plurimi, ex remotissimis etiam locis, Italia praesertim, Gallia, & Germania, salutaturi sacros Apostoli cineres, in Hispaniam proficiscuntur; quorum pietatem aemulantes; quamvis multis post annis; Viri tres Carolstadiani, eo quoque festinant, contemnentes omnes difficultates & discrimina, ab animi fortitudine Dei que fiducia, quae in tam longo & perdifficili itinere accidere solent viatoribus. Ad locum demum, bono genio duce, ubi perveniunt, religiosè Apostolum colunt, ejusque venerantur reliquias, cuius sudario, vinctus magicis artibus, solutus est; cujus scipione daemonum potestas fracta: illius petunt apud Numen preces, quem sibi servator adesse voluit, cum patrem oraturus, secessit in montem oliueti.

Votis ritè persolutis, ubi de abitu cogitare incipiunt, seque mari, non praevidentes rerum discrimina & pericula, committunt: ecce, horribilis & foeda oritur tempestas; vociferantur nautae; quot

quot sunt in nauis, sollicitudine & periculis panè
 exangues, in horas, in momenta singula, mortem
 expectant. Auxilium qui ferret, nemo inuenie-
 batur. Siquidem à terra, quam non videbant, nul-
 la spes affulgebat salutis. Classicum venti cane-
 bant, quasi iratum & procellosum mare impellen-
 tes, vt, vno profundissimoque hiatu, omnes cum
 ipsa nauis absorberet. Cæca & stulta gentilitas, in
 eiusmodi vitæ discrimine, Neptunum inclama-
 set; verùm nostri Carolstadiani ad Maris stellam,
 sidus verè propitium, sese conuertunt, Dei que Ma-
 trem impensè inuocant, voto adiecto, si periculo
 eximantur, incolumesque in patriam reuertantur,
 se eius, & in primis DEI, Dettelbachij de prædica-
 turos beneficia. Audit & exaudit illa. Fluctus se-
 dantur; turbines in lenem dissoluuntur auram;
 lætaque & optata percuntibus redditur tranquili-
 tas. Domum reuersi, ex animo DEO & Di-
 uinæ, in sacello Dettelbacensi, nauiculâ
 è cerâ suspensâ, gratias agunt,
 & beneficium acceptum
 vbique diuul-
 gant.

CAPVT IX.

Puer in ventre, grauissimè læsus
cultro, diuinitus curatur.

IN prouerbio est; non enses furiosis, non cultros pueris, in manus dandos: sæpè enim hi seipsos, illi non rarò alios lædunt. Id ipsum esse verissimum: anno VII. supra millesimum quingentesimum, in vico Leinach, experientia docuit Leonhardum Spor. Filium hic habebat quinquennem, qui cultrum manu versans, in eundem incautus ruit, & tam altè in ventrem, iuxta stomachum, infixit, vt dixisses, vulnus mox ipsam mortem allaturum. Adest mater, aspicit vulnus, vociferatur. Vicini, clamore flebili exciti, aduolant, puerum m̄que reperiunt in terra, mox terræ, omnium sententia, dandum, nisi, qui omnia potest, DEVS adiuuet. Inclamant Deiparam, quæ Dettelbachij agris est auxilio; votium & donum addunt. Inter præsentès, quod admirandum, nullus erat, qui cogitaret, cultrum è pueri ventre extrahendum; omnes instabant precibus. Rectè sanè; rogandus erat ante omnia, qui necis & vitæ dominus; qui plagas solus mortiferas sanat, & sine quo Medici, sit Hippocratis aut Galeni, manus, nequicquam proficit. Tandem mater filio cultrum, non tremula, sed virili extrahit manu. At quis illi mœrorem, quasi ensẽ ex corde?

Deficit illicò corporis viribus, & concidit mente. Erat periculum, ne fatus, cum vterum gestaret, moreretur, & ipsa simul; quin & filius ante saucius. Quot vnis in ædibus funera? DEVS Diuaq; malum auertunt. Redit ad mentem mater; surgit, & ambulat filius, non aliter, ac si nec latus quidem. Vulnus alijs exhibet spectandum, nec ipse ex eo sentit dolorem. Vulnus altum est, nec indè, vel gutta cruoris promanat. O mira: sed vera. Stupent omnes viso antè periculo; vim & DEI manum notant. Parentes animum religione expediunt. Diuam ipsam, in domo Dettelbacensi, veniunt salutatum, & de multiplici accepto beneficio, grates laudesque dicunt.

CAPVT X.

Vir gladio transfixus conualefcit.

ANno M. D. IX. Aliquot ruricolæ, pro more & consuetudine patriæ, hausto immoderatè vino, haud procul ab opido Mergethaimio, rixari incipiunt, & enses stringere. Litem dirempturus, adest Georgius Leuserus (vir sobrius, pacisque amans) nè inter gladios per aëra iam volitantes, perpetretur cædes humana, cuius mater est turpis & fœda ebrietas, enixè cauet: sed non satis sibi. Ab vno litigantium, quem credebat

fib

sibi amicissimum, mucrone infesto transuerberatur. Iacet vulneratus suo in sanguine, & exclamat lachrimabundus. Quid de me futurum, qui iam iam animam emissurus sum infelicem? Rectè, ais, infelicem, non expiatam sacra confessione, aut diuino epulo refectam; necdum ad supremam luctam oleo communitam. Suggestitur ab amicis, iam tristi nuncio euocatis; Deiparam inuocet, votumque nuncupet, adeundi, si præsens enadat mortis periculum, sacellum Dettelbacense, hoc vnicum in rebus deploratis superesse auxilium. morem momentibus gerit, salutis & valetudinis avidus, mortemque tristem euadit. Voti reus, Dettelbachium citrà moram venit, ore factus, quod prius corde vouerat.

CAPVT XI.

Puer epilepticus sanatur.

ANno eodem, in opido Geroltzhouen, puer Epilepsia correptus, D. Virginis ope sanatur. Morbum ne æstimes leuem: eius magnitudinem inter alia ostendunt, vel ipsa nomina multa variaque quibus appellari solet. Veteres sacrum vocabant, ob symptomata, quæ, cum sint omnibus, qui illa experiuntur, grauia & æcerba nimis, non humanitus hominibus accidere, sed diuinitus infligi iudicabatur. Herculeum

alij indigitarunt, quod illo interdum Hercules laborarit aut quod (vti vero similis) nè Hercules quidem, viribus corporis pollens alioquin, ad perferendas morbi istius molestias & difficultates, esset sufficiens. Recentiores, caducum dicunt, & in promptu causa est; nam eo correpti, mox ratione destituuntur, & in terram corruunt, spumant, totoque conuelluntur corpore: à malo autem liberati, sic omnium quæ acciderunt, sunt immemores, vt vulnera in capite, seu alia corporis parte ex casu orta, deprehendant quidem, nescij tamen, vnde puenierint. Sunt denique, qui Comitiales appellent, quia commoueri solet in magna hominum frequentia, tanquam comitijs, ex vapore calidoque spiritu. Et quamuis non dies, non menses, quod in febribus accidere videmus, durare solet; corporis enim vires diu, qui ferrent ac sustinerent? redit tamen, per temporum intervalla, & admodum frequenter, vt nemo non ægritudinis huius agnoscat magnitudinem. Sed Medicum nè hic agimus? omnia iam dicta, eò referuntur, vt beneficij, à Numine impetrati per DEI Matrem, magnitudo cognoscatur, ex grauitate morbi depulsi: qui, cum sæpenumerò ex praua victus ratione contrahatur, haud mirandum, puerum, de quo hic sermo; eodem laborare cæpisse; quippe qui parentum indulgentia (quod & modo non infrequens) vino nimio se onerare solitus esset. O malum in Germania commune nimis, nec curatu facile. Vt olim, tristissimo aquarum diluuiò, terra

obru-

obruta fuit, omnesque eius incolæ, paucissimis exceptis, extincti miserè; ità his temporibus deploratissimis, ebrietate & comotatione, quasi diluuiò aliquo, opprimi videmus, omnis ætatis homines, & quod summè dolendum, etiam pueros. Huius ergò farinæ etiam iste cùm esset, de quo nunc scribimus, ac die quodam merum hausisset largius, addendo ignem igni, morbus accessit comitialis, qui sic illum afflixit, vt ex ore naribusque, tanquam è canali quodam, cruor magna copia promanaret, multiq̃ue iudicarent, protinus ipsam mortem securam. Conterriti parentes morbi vehementia: non amuleta adhibent; non vocant Medicum; non artes, olim & jam damnatas, exercent ad pellendum malum; sed DEVM, Diuamque deprecantur, vt morbum, vires humanas superantem, curent; vouent quoque, si audiantur preces, ad Dettelbacense sacellum se, vna cum filio, venturos ac paris infirmo ponderis ceream effigiem oblaturos. Non irritæ preces votum uè. Puer enim à morbo integrè curatus est, & parentes, optati compotes facti, grates laudesque B. Virgini dicunt.

CAPVT XII.

Horreum Agricolaë ab incendio
seruatur.

Non solum vitam mortalium, sed etiam
fortunas, sibi cordi esse, sub idem tempus,
ostendit Virgo & Mater DEI.

Nebulones aliquot impuri, ibant perditum
agricolas, in vico Albertzhausen; nihilque aliud
animo agitabant, quam vt igne, vel in vnam do-
mum iniecto, omnes incenderent, incolasque, nul-
lo innocentum habito discrimine, ad supremam
egestatem & inopiam redigerent. Itanè homo in
hominem scuit? Nocte igitur quadam accedunt,
nefandum scelus, iam animo coctum, patraturi, &
ignitas sagittas, in cuiusdam horreum frumenti ple-
num (mellis vix abierat) dextrè, sed scelerate, mit-
tunt; haud dubitantes, mox securum incendium,
quod vires eas, cunctis altè sternentibus, acquirat,
vt quotquot somno excitati accurrant, flammam
grassantem restincturi, incassum laboraturi sint.

Vigilabat, ob metum sibi alijsque iam inie-
ctum, ille ipse, cui damnum parabatur; ignemque
in suum horreum inferri cernebat; sed animo timi-
dior, vicinis periculum denunciare non audet; ve-
ritus, nè domo egressus à latronibus plagis afficia-
tur, suasque tutando fruges, extremum vitæ discri-

men

men adeat. Miser inter eiusmodi angustias, rerumque discrimina constitutus, quid agat? Videt pericula, doletque, ex iam orituro incendio, annui laboris fructum omnem, quasi momento, interituram; nec quicquam fore reliquum, quo se, uxorem, liberosque suos aliat: quo autem modo sibi, suisque humanitus succurri queat, non videt. Itaque DEVM inuocat ac precatur, vt, qui omnes in orbe locupleti manu alit animantes, nocumentum præsens clementer auertat, ac fruges sudore & algore conquisitas in sui & familiae alimoniã, à flamma conseruet. Addit & votum, suæ si audiantur preces, se cum votiuo dono ad Sacellum Dettelbacense accessurum, memoremque accepti beneficii futurum. Res mira. Ignis in horreum missus, nec stramen, nec paleas accendit. Naturamne mutauit vnus hominis religio? non mutauit, sed eius repressit virtutem: ignem non extinxit, sed cum arderet, vim abstulit. Ruricola ergo potentiam & virtutem Numinis agnoscens, abeuntibus nocturnis conatu irrito incendiarijs, gaudio ipse plenus Dettelbachium abit, domicilij & frugum suarum seruatrici grates dicturus immortales.

CAPVT. XIII.

Sagitta in fronte vulneratus
sanatur.

Non desinit DEVS, eodem tempore, signis ac miraculis, esse munificus in exornanda domo Mariana Dettelbacensi.

Quidam, Georgius nomine, Bambergensis, arte chirurgus; ex opido Bischofsheim (Archiepiscopo Moguntinensi illud paret) profecturus Wirceburgum, comites sibi quarit, & mercatorum VVirceburgensium aliquos reperit. itinera namq; infesta erant, nec probro ducebatur, prædari, & hac arte rem augere familiarem. Viam mense Septembri ingrediuntur, & pro more viatorum, horas aliquot iucundis confabulationibus terunt. Ad locum vbi peruentum, qui, *Zum kalten Loch*, vulgò nuncupatur: prædones quatuor equites è sylua prorumpunt, enses stringunt, vim inferunt, marsupia scrutantur; & chirurgum, dextrum iuxta oculum, grauissimè vulnerant. Saucius cadit, ac telum capiti infixum retinens, mortuo iacet quàm viuò similior. Territus verò instantis mortis periculo, post DEVM, omnem spem, in B. Virgine, salutis & curationis ponit; vt qui iam multa audisset de Miraculis, in Dettelbacensi domicilio Mariano, patris. Infelix, ait, ego peccator, mente ad te recurrens, supplex oro: vt non secus mihi, quàm antehac alijs, manus præbeas auxiliares. Si meo huic factum fuerit satis desiderio, in tua domo, iam vbiq; peruulgata & beneficijs illustrata, beneficij huius impigrum me fore præconem, sanctè polliceor. Mirum dictu; voto concepto, contra omnium opinionem, surgit, & latronibus fugientibus, iter cum socijs, è recenti periculo adhuc trepidis, resumit, & quo tendebat, eodem die, VVirceburgum peruenit; vndè, effigie hominis cærea prius ibidem

com-

comparata, demum Dettelbachium proficiscitur, votum ex itinere exoluturus. Accipit donum Diua Mater, & domui suæ noua parat beneficia.

CAPVT XIV.

Mulier in partu euadit mortis
discrimen.

IN pago, non procul à Rotenburgo, opido imperiali: mulier in partu periclitatur; nec vnā alteramue horam, sed totum triduum, dolores sustinet incredibiles, verbo vno, parturientis. DEVS; quantum tuos exerces? Fœtum quo vrgebatur, cū effundere nequiret, fœminæ auxiliij ferendi gratia præsentēs, concordibus sententijs pronunciant, actum de vita; imò fœtum in vtero statim, matrem in obstetricum manibus morituram. Clamores itaque & fletus, in vniuersa domo. Cæterum humanis absentibus auxilijs, diuina succedunt. Fœtus inter materna adhuc hærens viscera, brachium exerit, extremum quasi Vale præsentibus denunciaturus, simul & sacri Baptismi fontem petiturus. Quo deficiente, quid superest, è D. Augustini sententia, præter mortem æternam?

Obstetrix, cæteris longè prudentior, minimeq; tarda in alienæ salutis cura, euestigiò aqua, corpo-

*Epist. 20.
ad D. Hieronymum.*

ris quod extabat membrum, verbis diuinis ritè pronuntiatis, aspergit & baptizat. Et eccè, vix Christo renatus; necdum mundo natus, edit animam; & prius quodammodò æternæ adipiscitur vitæ dignitatem, quàm præsentis vsuram acceperit.

Mater sibi, iam iam omnium sententia morituræ, dapem diuinam dari rogat, oleumq; sacrum, ad luctam supremam contra genios tartareos, applicari. Diuam nihilominus Virginem in mente habens, votum addit: mortem, non amplius dubiam, sed certam, si euadat; se tanti beneficij, & Dettelbacensi in æde, & alibi æternum memorem futuram. Vix dixerat, & foetu exciso, ô dolores, vitam viresque recipit.

Quapropter Diua laudum præconia fudit.

CAPVT XV.

Quidam calculo & asthmate liberatur.

 Rescit per idē tempus, Beneficijs nouis, Sacelli celebritas. Sacerdos asthmate curatur & calculo. Nomen suppressitur, cum ipsemet, qui diuinitus sanatus, occultatum esse voluerit. Sed cur tegit? Secreta Regis prodere, vituperium adfert: laudem verò eximiā, nomen suum etiam euulgare, quando indè maior

rei

rei diuinitus gestæ, fides adstruitur. Diuulgentur in omnes orbis angulos D. Matris opera admiranda. Res sic accidit. Anonimus calculo laborans, im-
 menses perferebat cruciatus. Fama enim habet:
 dentium, aurium, oculorum dolores acutos esse;
 natum ex calculo, omnibus maiorem. Causa mi-
 nuendi doloris, nulla remedia negligebantur;
 sed enim alijs salutaria, huic adhibita, nil salutis
 adferebant. Morbus non humanis viribus erat cu-
 randus. Damnata itaque omni Medicorum spe, D.
 Mariam implorat: Pia DEI genitrix, inquiring,
 in numeros vsquè huc cùm curaueris, neminemq;
 supplicem tibi factum reieceris. ego etiã infelix
 animo ad te recurro; quin, per te, ad filium tu-
 um; humillimè rogans, vt calculus à me molestif-
 simus auferatur, & infirmis hisce labantibusque
 membris optata sanitas redeat. Spondeo, si preces
 mixtæ lachrymis audiantur, me Dettelbachium
 venturum, & expertam opem impensè prædicatu-
 rum. Somno, ob morbi vehementiam, deindè op-
 primitur, moxque euigilans, depulso morbi malo,
 incolumem se deprehendit. Itaque voti compos
 factus, nè sit ingratus, gratias acturus, confestim
 Dettelbachiũ pergit: illic tamen accepti à Deo mu-
 neris, nè seipsum commendaret, nullum reliquit
 monumentum. Biennio post, nouo morbo affli-
 gitur, asthmate & suspirio. Igne vt aurum, sic mor-
 bis hic molestissimis probatur. Sed expertæ iam
 aliàs opis Marianæ memor, Mariam denuò inuo-
 cat; & ad priorem redit valetudinem.

Damasce.
ser. 2. de
dormitio:
Deipara.

Aue gaudij pelagus inexhaustum; aue unicum molestiarum leuamen; aue omnium cordis dolorum medicamentum. aue S. Maria, per quam mors fuit expulsa, vita autem introducta.

CAPVT XVI.

Diuinitus, grauissimè ab equo læsus, valetudinem recipit.

Ecdum Beneficiorum, in sacello Dettelbacensi acceptorum, finis. Anno enim M. D. XI. Cænobij VVirceburgensis, cui à protomartyre Stephano nomen est, Antistes, quendam suos inter famulos alebat, qui rusticorum prædium in vico Dürbach curaret; sed eheu, non satis ille seipsum; Adelbertus vocabatur. Die enim quadam cum incautiùs equum, opinione sua mansuetum, tractat, ab eo calce petitus in terram prosternitur, & confestim è naribus, auribus, ore, largissimè cruor manat. Hominis ante serui, nunc faucij & vulnerati, infortunio magno euocati vicini, adsunt, & cruore vulnereque deformatum in domum referunt, certò persuasi, mox moriturum. Cæreum sacrum, si habuissent; ut potè agenti animam & iam expiraturo; dedissent in manus. Animo itaque consternati cuncti, magna Virginis opem, alia cum non affulgerent præsidia,

inuo-

inuocant; & votiuam ad ipsum sacellum Marianū peregrinationem addunt. Audiuit vota precesq; Deus, ac Diua. Morti quàm vitæ vicinior, mentem recuperat; votumq; inaudiens sui causa emissum, probat; & integrè, verbo vno, conualefcit; nec vulneris alicuius in eo apparet cicatrix. Sanus ergò ac latus, altero, à vulnere accepto, die, Dettelbachium proficiscitur, illicq; salutis suæ agnoscit & prædicat auctorem. Fuêre miraculi testes, Conradus Canobij Antistes, Procurator item peni, alijque loci incolæ. Ad hæc quid improbi? Ringuntur. Intimè gaudent boni. Hos imitemur; & perenne per Diuam, à DEO, petamus gaudium.

Finiet iam vetera domicilij Mariani Beneficia, Vir morbo Gallico deformatus. Inter vasa namque aurea, & terreum subindè abacum exornat.

CAPVT XVII.

Vir, morbo Gallico laborans,
fanatur.

ANno M. D. XI. non procul Forchemio, in pago Eckelshaim, vir quidam, Martinus nomine, morbo Gallico inficitur. Sed quis ille morbus & vnde? Maioribus nostris, nec visus, nec cognitus. Lues est, qua caput, & barba depilari solent, faciesq; mirum in mo-

dum

dum deformari. Enatis in corpore bubonibus, corrumpuntur & exeduntur viscera; & nisi mox adsit medici manus, serpit malum, & adfert interitum.

Inter Europæos, huius contagionis originem, gens una in aliam deriuat. Morbum Gallicum, dicunt Itali: Galli, Neapolitanum. Afri, Hispanicum. Ex nouo orbe in Europam missum, peritiores opinantur in hunc ferè modum. Cum ad oppugnandam, in Italia, Neapolim, omnium penè gentium & nationum confluerent milites, nec à venere, infixis ipsi visceribus vitio, abstinerent, corporum libidinoso contactu, vis luis istius ita inualuit, sumpsitque incrementa, vt intra Italiam haud constitit: sed in Hispaniam, Galliam, & Germaniam, cum venere, sese effuderit.

Hac igitur, vt antè commemoratum, Martinus, fædè contaminatus, iacuit multo tempore æger; omni propemodum membrorum vsu destitutus. Angebat miserū haud dubiè; quod nec promptè, nec alacriter satis, quemadmodum alijs in morbis fieri solet, secū homines conuersarentur. Sed quid mirum? fœdus aspectus corporis, & fætor è carne corrupta promanans, accedentes subito abstraheret. Humana igitur arte cum morbus non curaretur, Numen æger cogitat & implorat, Deiq; vouet Parenti, si à turpi & diuturno morbo curetur, se sacellum Dettelbacense inuisurum, & aliquo etiam dono condecoraturum. Audit illa. Conualescit hic, summa plurimorum admiratione. Votumque lætus exequitur.

Veterum Beneficiorum alia multa, lubens præmittimus; nam satis iam Numen Agnoscimus, & tuæ, ô DEI Mater, beneficentiæ copiam. Videmus sat superque exornatum Domicilium tuum æuo superiori. Noua in posterum Beneficia intraque annos non ita multos collata, ope tua freti, recensēbimus. non alio fine, Numen testamur, quàm vt, quicquid ob Religionis in Germania dissidium, de fama & existimatione tua est detractum, sic etiam modo aliquo restituatur. Deinde, vt qui antehac ad synceriora fidei dogmata, hac in Diœcesi, reducti sunt, ampliùs in eisdem corroborentur, quique longiùs aberrant, & cæcutiunt, mira opera & supra naturam cernentes, clausos oculos aperiant, & ad Ecclesiæ gremium, meliori lumine illustrati reuertantur.

SEQVNTVR

BENEFICIA NOVA
SEV RECENTIORA.

CAPVT XVIII.

Mulier à Cacodæmone
liberatur.

DIVA Virgo & DEI Mater, vim & virtutem suam, non minùs in dæmonibus pellendis, paucis abhinc annis, quàm ægritudinibus curandis, æuo superiori, palam ostendit.